

2. Кельман М. С. Загальна теорія держави та права: підруч. / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – [3-тє вид., стер.]. – Львів : Новий світ, 2007. – 584 с

3. Кумєда Т. А. Правова культура працівника міліції як об'єкт філософсько-правового аналізу / Т. А. Кумєда, А. О. Шеременда // Правова культура працівника міліції як об'єкт філософсько-правового аналізу. – 2013. – № 1–2. – С. 196–203.

4. Сливка С. С. Професійна етика працівника міліції / С. С. Сливка. – Львів, 1995. – 86 с.

Мельник Олеся Мирославівна, курсант
1 курсу Прикарпатського факультету
(м. Івано-Франківськ) НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри
тактико-спеціальної, фізичної та
вогневої підготовки Прикарпатського
факультету (м. Івано-Франківськ)
НАВС, кандидат педагогічних наук
Кушнірук М. В.

ЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В ЦИВІЛІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Культура як права, так і загалом має важливе суспільне значення. За її допомоги формуються загальнолюдські цінності такі як, повага, довіра, чесність, відкритість, які є базовими елементами правової культури.

Варто розібратись: що ж означає термін «правова культура»? Правова культура – це різновид загальної культури, який становить систему цінностей, що досягнуті людством у галузі права і стосується правової реальності даного суспільства. Над цією темою працювали такі відомі вчені як А. Венгеров, В. Сальников, Т. Синюкова, О. Скакун, В. Копейчиков, В. Лемак, І. Голосніченко, І. Яков'юк та інші, які вважають її багатством цивілізації, системою цінностей, правових ідей, переконань, навичок і стереотипів поведінки, правових традицій, прийнятих членами певної спільноти та які використовуються для врегулювання їх діяльності. Для глибини

розуміння значення і важливості правової культури, варто зазначити, що розрізняють три її види:

- 1) правову культуру суспільства;
- 2) правову культуру особи;
- 3) правову культуру професійної групи.

Структура правової культури суспільства передбачає:

1) культуру правосвідомості – високий рівень правосвідомості, що містить оцінку закону з позицій справедливості, прав людини;

2) культуру правової поведінки – правову активність громадян, яка виражається у правомірній поведінці;

3) культуру юридичної практики – ефективну діяльність законодавчих, судових, правозастосовних, правоохоронних органів.

Правова культура особи – це розвиток її індивідуальних правових якостей, заснованих на загальній правовій культурі суспільства. Не можна не сказати, що кожне суспільство в ході його розвитку створює власну модель правової культури. Отож, зразки ідеальної поведінки можуть різнитися у тих чи інших народів.

Правова культура професійної групи, або професійна правова культура, – одна із форм правової культури суспільства, притаманна тій спільності людей, що професійно займаються юридичною діяльністю, яка потребує фахової освіти і практичної підготовки. Як правило, це культура робочої групи, члени якої є службовими особами і носіями службової правової культури.

Виділяючи три види правової культури, слід пам'ятати, що в реальному житті вони тісно взаємозалежні: правова культура як соціальне явище єдина; правова культура суспільства не існує поза правовою культурою його членів (особи, групи); вона є умовою, формою і результатом культурно-правової діяльності громадян та їх професійних груп.

На сьогодні актуальним питанням у розвитку сучасних демократичних процесів української державності є формування правової культури, бо саме вона є фундаментом економічного та політичного поступу української держави і права. Визнання на вищому державному рівні в якості ґрунтовних принципів нашої держави принципів демократії, правової, соціальної держави – чи не найважливіший крок України в напрямку формування та подальшого підвищення правової культури громадян [1].

Правовий прогрес, до якого прагне Україна, здійснюючи запровадження в життя ідей створення громадянського суспільства та демократичної, соціальної, правової держави, може бути здійснений лише за умови, що правова культура українського суспільства буде активно розвиватися [2].

Поняття «правова культура суспільства» і «правова культура особи» взаємопов'язані. Правова культура суспільства не існує поза правовою культурою його суб'єктів.

Вважаємо, що правова культура є важливим компонентом ідеологічної підсистеми для функціонування всієї правової системи і визначає ідеологічне підґрунтя правового життя сучасної України. Саме правова культура як чинник розвитку правової системи має відіграти головну роль у демократичних перетвореннях в Україні, вона тісно пов'язана з усіма елементами правової системи, формуванням правосвідомості громадян. Правова культура є важливим чинником розвитку правової системи, що впливає на правосвідомість, право, правовідносини, законність і правопорядок, правотворчу, правозастосовну та інші види правової діяльності [3].

Деякі науковці зазначають, що рівень правової культури суспільства характеризують такі показники: стан охорони і захисту прав і свобод людини правовими засобами; стан законодавства, ступінь його досконалості за змістом і формою; стан законності в суспільстві; рівень правової активності громадян [4, с. 2]. Оскільки цих критеріїв не так мало, складно досягнути високого рівня правової культури вже і негайно. Потрібно плідно працювати усім механізмам суспільства, щоб отримати бажаний результат.

Отже, правова культура є надзвичайно складним і психологічним феноменом. Особливість правової культури полягає в тому, що вона є не правом, а комплексом уявлень тієї чи іншої спільноти людей про право, його реалізацію, про діяльність державних органів та посадових осіб. Сьогодні підвищення рівня правової культури і правосвідомості населення України – це першочергове завдання суспільства і держави.

Треба зазначити, що сучасні наукові підходи щодо панування в суспільстві права ще мало зрозумілі для людей. Тому це теоретичне положення необхідно більш широко пропагувати серед населення, що повинно позитивно вплинути на правове виховання людей, на підвищення їх правової

культури і свідомості. Є всі підстави погодитися з твердженням О. Ганзенка про те, що рівень правової культури сучасного пострадянського суспільства є невисоким. Як підтверджують соціологічні дослідження, значна частина населення не орієнтується в нормах законодавства. Цей факт є досить важливим, адже незнання закону не звільняє від відповідальності. Почати науковці пропонують із студентів. Адже саме вони складають нову генерацію суспільства. Підвищення рівня їх підготовки у правовій сфері дасть можливість подальшого розвитку гідної громади [5].

Отже, формування і розвиток правової культури всього суспільства залежить від високого рівня правової культури кожного громадянина, а саме: виховання глибокої пошани до закону, формування готовності безпосередньо і активно брати участь у втіленні його положень у повсякденне життя, кожної посадової особи, кожного державного службовця, і особливо професійних юристів, на яких припадає головна робота у законотворчості та застосуванні права. Найбільшу загрозу становлять пасивні громадяни, які не втручаються ні у що, не беруть участь у захисті чи навіть буденному виконанні законів.

Для цього, без сумніву, необхідно переглянути програми правової освіти студентської молоді з урахуванням інтересів цієї соціально-демографічної групи, адже побудова дійсно демократичної, правової держави, проголошеної Конституцією України, обумовлює суттєве підвищення правової свідомості громадян, їх правової культури, неухильне дотримання ними вимог законодавства, а також послідовну реалізацію основних прав і свобод людини і громадянина. Важливим також є осмислення поведінки «правильно-неправильно», яке спотворюється з часом. Культура сучасного світу загалом занепадає. Але ще є шанси все виправити, для цього потрібно бути свідомими громадянами своєї держави, удосконалювати свою правову культуру.

Список використаних джерел

1. Карась А. Г. Правова культура сучасної України: гносеологічний аспект / А. Г. Карась // Держава і право. – 2010. – Вип. 50. – С. 67–74.
2. Макеєва О. М. Правова культура як чинник розвитку правової системи / О. М. Макеєва // Юридичний вісник. – 2016. – № 41. – С. 53.

3. Третяк С. Правове забезпечення правової культури населення як умова створення основ громадянського суспільства / С. Третяк // Право України. – 2005. – № 4. – С. 26–28.

4. Саветчук Н. М. Проблеми формування правової культури в умовах розбудови Української держави / Н. М. Саветчук. – С. 9.

5. Ганзенко О. О. Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави Україна : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / О. О. Ганзенко. – Київ, 2003. – 16 с.

Кушнір Соломія Олегівна, курсант 2 курсу факультету № 3 Інституту підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних дисциплін факультету № 3 Інституту підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції ЛьвДУВС, кандидат психологічних наук, доцент *Пряхіна Н. О.*

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ

Формування правової культури правоохоронних органів є важливим завданням. В наш час правова культура розглядається як стратегічний феномен, покликаний зайняти провідну роль у розбудові демократичної, правової держави. Будучи різновидом загальної культури і складаючись з духовних і матеріальних цінностей, що належать до правової дійсності, правова культура пронизує саме право, правосвідомість, правові відносини, правотворчу, законотворчу, правоохоронну й іншу правову діяльність. Правова культура є одним з найважливіших компонентів суспільної культури. Такий всеохоплюючий характер правової культури зумовлений тим, що в політично організованих суспільствах увесь спектр суспільних відносин певною мірою регулюється правом. Хоча поняття правової культури має багато інтерпретацій, усі вони так чи інакше